

cím líčení bylo pouze výhradou uplatňovati formální důvod zmatku ve smyslu předposledního odstavce § 384, čís. 9 tr. ř., které mělo sloužiti pro případ včasného ohlášení zmateční stížnosti proti rozsudku; později podané zmateční stížnosti jsou však opožděné. Mylný byl poukaz odvolacího soudu k řízení podle zák. čís. 8/1924 Sb. z. a n. a nesprávné též bylo poučení dané v tomto smyslu soudem prvé stolice podle form. 167/2, neboť v tomto případě nešlo o použití zák. čís. 8/1924 Sb. z. a n. Obžalovaný měl právo podati zmateční stížnost pouze proti odsuzující části rozsudku, v tomto bodě však byl odsouzen už soudem prvé stolice a odvolací soud odsuzující část rozsudku potvrdil, což mohl učiniti v nepřítomnosti obžalovaného. V tomto bodě nešlo o použití § 413, odst. 2 a § 423 ani § 402 tr. ř., neboť ani nebyl prováděn u odvolacího hlavního přelíčení nový důkaz ani nebyla zprošťující část rozsudku prvního soudu změněna v neprospěch obžalovaného. Poněvadž obžalovaný byl u odvolacího hlavního přelíčení zastoupen zvoleným obhájcem, lhůta k ohlášení zmateční stížnosti byla podle § 388 tr. ř. 3denní a měla býti počítána od vyhlášení rozsudku při odvolacím hlavním přelíčení, t. j. ode dne 27. září 1933. Dodatečné doručení rozsudku obhájci a obžalovanému bylo zbytečné, neodpovídalo ustanovení zákona a proto nemohlo míti vliv na běh lhůty k podání opravného prostředku. Písemné zmateční stížnosti, pokud byly podány u vrchního soudu dne 30. října 1933 a u prvního soudu dne 7. prosince 1933, byly opožděné a proto byly odmítnuty podle 3. odst. § 434 tr. ř.

Čís. 4987.

Ochrana cti příslužela politickým stranám i před platností zákona čís. 108/1933; žalovati mohou činitelé podle organizačního řádu strany k jejímu zastupování na venek oprávnění.

Byli-li uraženi vůdcové strany, přísluší žalobní právo nejen členům předsednictva, nýbrž i členům ústředního výkonného výboru strany v době činu.

(Rozh. ze dne 23. dubna 1934, Zm I 451/33.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zamítl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku krajského soudu v Mostě ze dne 1. dubna 1933, jímž byl obžalovaný uznán vinným přestupkem zanedbání povinné péče podle § 6 zákona čís. 124/24, spáchaným na členech ústředního výkonného výboru čsl. strany n. s. a podle § 259 čís. 2 tr. ř. zproštěn z obžaloby pro přečin proti bezpečnosti cti podle § 488, 493, 491 tr. zák. a § 1 zákona čís. 124/24, spáchaný na straně samé; vyhověl však zmateční stížnosti čsl. strany n. s. jako soukromé obžalobkyně, napadený rozsudek zrušil ve zprošťujícím výroku a věc vrátil nalézacímu soudu, by ji před tříčlenným senátem v rozsahu zrušení znovu projednal a rozhodl, dbaje při tom pravoplatného výroku rozsudku, jímž byl obžalovaný uznán vinným přestupkem podle § 6 zákona čís. 124/24 sb. z. a n. spáchaným na Václavu K-ovi a ostatních jednotlivých soukromých žalobcích.

Z d ů v o d ů:

I. Zmateční stížnost obžalovaného opírajíc se o důvody zmatečnosti podle § 281 čís. 5, 9a) tr. ř. (nesprávně i 9e), napadá rozsudek prvé stolice jen, pokud přiznal aktivní legitimaci k podání soukromé obžaloby i 24 soukromým obžalobcům; uplatňuje, že napadený rozsudek vyložil prý mylně pojem »vůdců strany« tak široce, že by se vůbec vztahoval na »členy vedení strany«. Stížnost je tu zřejmě na omylu, neboť je sice pravda, že první ze stíhaných vět viní zvláště vůdce národně-socialistické strany z bezcharakternosti, leč ostatní závadné věty článku, o němž jde, směřují, jak stížnost sama uznává, proti straně národně-socialistické vůbec. Tu však sdílí stížnost sama, dovolávajíc se podobných rozhodnutí nejvyššího soudu, názor, že výtky proti souboru osob — v souzeném případě proti politické straně — lze stíhati jako urážku na cti jednotlivců, pokud jsou míněny jako urážky jednotlivých osob k tomuto souboru náležejících a pokud jim lze tak rozuměti, že tudíž aktivní legitimace jednotlivců jakožto soukromých obžalobců vyžaduje, aby tu byl znatelný věcný vztah k osobě soukromého obžalobce. Lze ještě připojiti, že záleží na tom, zda v takovém případě podle poznatku třetích osob může býti útok pokládán za útok proti soukromému obžalobci (rozhodnutí 3962 sb. n. s.), pokud se týče zda pro to jednatel, o němž jde, se musí obávat, že bude třetími osobami pokládán za osobu nebo za jednu z osob, na něž se urážlivý projev vztahuje (rozhodnutí čís. 4173 sb. n. s.). A tu stížnost zase zřejmě uznává, že aktivní legitimace podle uvedených zásad přísluší v souzeném případě osobám, které byly v čele strany a vyvíjely za ni vedoucí činnost, leč popírá — a to podle toho, co již dovedeno, vlastně jen po skutkové stránce, — že tomu tak je v příčině oněch 24ti soukromých obžalobců. Podle toho, co bylo předesláno, nezáleží tudíž na tom, zda pojem »vůdce« v úzkém slova smyslu, jak jej stížnost vymezuje, a v němž označuje svědek T. za vůdce strany senátora K-e, dopadá na soukromé obžalobce, o něž jde, nýbrž na tom, jde-li u nich o osoby, jimž podle jejich funkcí ve straně přísluší rozhodující vliv na vedení strany.

Pokud však stížnost po této stránce dovozuje, že jen členové předsednictva strany, skládajícího se podle čl. XX organizačního řádu strany jen z 10ti členů, přicházejí v úvahu jako činitelé strany vedoucí, tvrdí něco, co nemá opory ve výsledcích hlavního přelíčení, tudíž novotu v řízení zrušovacím nepřipustnou (§ 258 odst. 1, § 288 odst. 2 čís. 3 tr. ř.). Ostatně plyne právě z uvedeného článku XX. organizačního řádu opak; vždyť se tam praví, že předsednictvo strany vyřizuje (scil. samostatně) běžné věci administrativní povahy, ale provádí opatření v záležitostech politických a organizačních podle usnesení ústředního výkonného výboru strany. Tím je tedy členům tohoto výboru přiznán rozhodující vliv na vedení strany a ovšem též uložena odpovědnost za ně, jak to ještě zřetelněji vysvětluje z čl. XXI. organizačního řádu, upravujícího dalekosáhlou a důležitou činnost tohoto výboru. Podle úvodu tohoto článku určuje dokonce tento výbor vůbec postup i taktiku strany. Článek XVIII. označuje jej za výkonný orgán ústřední organizace. Nutno poukázat i na svědectví Josefa T-y, pokud uvedl, že členové ústředního výkonného výboru jsou vesměs vůdci strany a to určitých skupin strany.

Za těchto okolností je nezávažné, že m-cký redaktor T. a Jan J., vedoucí administrace časopisu Č. S., neznali některé ze soukromých obžalobců. Nemusel se proto napadený rozsudek zabývat touto okolností, co stížnost — zřejmě jako zmatek neúplnosti podle čís. 5, ale podle toho, co uvedeno, neprávem — vytýká. Vychází-li tudíž napadený rozsudek po skutkové stránce z přesvědčení, že oni soukromí obžalobci jsou členy vedení strany, má toto přesvědčení logickou a formálně postačující oporu ve výsledcích průvodního řízení, pokud jde opravdu o členy ústředního výkonného výboru. Právní závěr, že osoby stranu vedoucí, totiž vykonávající rozhodující vliv na vedení strany, jsou oprávněny k podávání soukromé obžaloby pro urážky, o něž jde, stížnost podle toho, co již bylo předesláno, ani nenapadá. Bylo proto zmatečnou stížností obžalovaného podle § 288 odst. 1 tr. ř. jako bezdůvodnou zamítnouti.

II. Pokud jde o soukromou žalobu čl. strany n.-s., opřel nalézací soud zprošťující výrok o úvahu, že ani politická ani dokonce volební strana není korporací zákonně uznanou ve smyslu § 492 tr. zák., a že proto útokem směřujícím proti politické straně jako takové nemůže být spáchán přestupek proti bezpečnosti cti ve smyslu §§ 487—491 tr. zák. Napadajíc toto odůvodnění poukazem k důvodům rozhodnutí čís. 1693 sb. n. s., pokud se týče čís. 345 sb. m. spr. jako právně pochybené, uplatňuje stížnost čl. strany n.-s. jakožto soukromé obžalobkyně zmatek podle § 281 čís. 9a), nikoli 9c) tr. ř.

Skutečně nejvyšší soud jako soud zrušovací odůvodnil v uvedeném rozhodnutí, proč je politické strany (ve smyslu řádu volebního), pokud se týče zejména volební strany (skupiny), podřaditi pod pojem kolektivních jednot osob fyzických v § 492 tr. zák. jako předměty urážky na cti uznaných. Stačí proto odvolati se na důvody tohoto rozhodnutí a netřeba je opakovati. Avšak i rozhodnutí nejvyššího soudu čís. 3105 a 2951 sb. n. s. vycházejí ze stanoviska, že politické strany nejsou sice spolky ve smyslu zákona spolkového ze dne 15. listopadu 1867, čís. 134 ř. zák., avšak korporacemi zákonně uznanými po rozumu § 492 tr. zák. Po této stránce zdůrazňuje zejména rozhodnutí čís. 3105, že organizace politických stran sice nejsou vůbec zákonem upraveny a že tu jde vlastně o útvar, vzniknuvší za cílého politického rozvoje posledních let mimo zákon, jehož jsoucnost a význam pro politický život nelze popírati, uváží-li se, že zákonodárce sám pověřil politické strany důležitými úkony při volbách do zákonodárných a jiných veřejnoprávních sborů, a že i mimo volební období připadají těmto stranám důležité úkoly veřejnoprávní nejen podle zákona, jako na př. řízení před volebním soudem ve smyslu zákona čís. 125/20 sb. z. a n., nýbrž že skutečně i v parlamentním životě hrají velevýznačnou úlohu, jež má i důležitý vliv na směr vlády a na politické dění státu vůbec.

K tomu budiž ještě dodáno, že tento význam částečně i zákonem upravený a ve skutečném parlamentním životě se jeví, nikterak není omezen na pojem volebních stran (skupin), nýbrž přísluší vůbec politickým stranám. Tomu nasvědčuje zejména smysl, ve kterém užívá pojmu stran zákon ze dne 19. prosince 1919, čís. 663 o stálých seznámech voličských (viz zejména §§ 5, 6, 11); jdeť v tomto zákoně, na

který se napadený rozsudek sám dovolává, o strany beze souvislosti s konkrétně nastávající nebo provedenou volbou.

Posléze budiž ještě poukázáno k tomu, že § 5 odst. 1 čís. 3 zákona ze dne 28. června 1933, čís. 108 sb. z. a n. poskytuje ochranu cti výslovně i politickým organisacím, a že podle odůvodnění vládní osnovy k tomuto zákonu (tisk. čís. 830 posl. sněmovny z roku 1930 str. 25) mělo takto býti — ovšem s omezením vyplývajícím z odst. 2 § 5 cit. zákona — výslovně zákonem ustanoveno, co již dosavadní judikatura vyslovila, že totiž politickým stranám přísluší ochrana cti. Kdyby tu byly ještě pro předchozí dobu pochybnosti, musel by je nadobro rozpýtliti zákon čís. 201/33 sb. z. a n., neboť má-li vláda právo činnost politických stran zastaviti nebo strany samotné rozpustiti, vysvítá z toho, že zákon uznává tuto organisaci. Uvedeného zákona lze se dovolávati, byť i vyšel až po vynesení rozsudku, protože zákon (viz § 20) nestvořil tento pojem, nýbrž jen vykládal stávající již pojem z politického života převzatý.

Z toho, co tu dovoděno, plyne, že je rozsudek prvé stolice pochyben, pokud odepřel čsl. straně n.-s. možnost býti předmětem trestných činů podle §§ 487 až 491 tr. zák. Bylo proto napadený rozsudek ve výroku zprošťujícím zrušiti podle § 288 odst. 2 tr. ř. a, jelikož rozsudek neobsahuje skutková zjištění, jichž by bylo zapotřebí, aby nejvyšší soud jako soud zrušovací rozhodl ve věci samé, bylo věc vrátiti nalézacímu soudu k opětnému projednání a rozhodnutí. Při tom bude též na soudu, aby hledě k právním směrnícím rozhodnutí čís. 3105 sb. n. s. zkoumal, zda vznesli obžalobu za čsl. stranu n.-s. činitelé podle organisačního řádu uvedené strany k jejímu zastupování na venek oprávnění a k podání soukromé žaloby takto legitimovaní.

Čís. 4988.

Ustanovení § 177 tr. zák. vztahuje se ke všem případům § 176 tr. zák.

(Rozh. ze dne 24. dubna 1934, Zm I 708/32.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti obžalované do rozsudku krajského soudu v Mostě ze dne 10. června 1932, pokud jím byla uznána vinnou zločinem spoluvinnou na krádeži podle §§ 5, 171, 176-II c) tr. zák., zrušil rozsudek v napadeném výroku o vině obžalované Anny H-ové a důsledkem toho i ve výroku o trestu, jakož i ve výrociích s tím souvisejících jako zmatečný a uznal obžalovanou Annu H-ovou vinnou, že od roku 1930 až do května 1931 v Žatci radou nastrojila, že Bedřich R. pro svůj užitek z držení a bez přivolení Oty G. odňal cizí movité věci v ceně nepřevyšující 1.000 Kč, a že se s ním již napřed o podíl v zisku a užitku srozuměla, čímž se dopustila přestupku spoluviny a účastenství na krádeži podle §§ 5, 460 tr. zák.

Z d ů v o d ů:

Stížnosti nelze upřítí důvodnost, pokud z důvodu čís. 10 § 281 tr. ř. napadá výrok soudu, že spoluvina — a účastenství — na krádeži jsou